

Contents

Otázka 1	1
Prameny právní úpravy	1
Variabilní nástroje obchodní politiky	2
Oblasti	2
Právní formy	2
Pojem residuálního vlastníka	5
Zájmy zainteresovaných subjektů (viz stratifikace vlastnictví) . .	6
Test insolvency	6
Rozvahový test	6
Otázka 2	6
Motivace a očekávání při správě korporace	7
Ex ante význam insolvenčního práva	7
Co je insolvenční právo?	7
Základní pojmy pro pochopení insolvenčního práva:	7
Co je to úpadek, kdy je dlužník v úpadku?	8
Způsoby řešení úpadku	8
Zásady insolvenčního práva	9
Výjimky z působnosti zákona	9
Procesní subjekty:	9
Úvěrové financování	10
Věřitelské orgány	10
Průběh insolvency	10
Stanovení způsobů řešení úpadku	12
Insolvenční rejstřík:	18
Slovníček insolvenčních pojmů (extenze základních pojmů)	19

Otázka 1

Formy a rizika podnikání prostřednictvím variabilních nástrojů a motivace k jejich volbě (individuální, sociální, joint ventures, osobní společnosti, kapitálové společnosti, fundace atd.). Pojem residuálního vlastníka při chování dlužníka v úpadku (zájem společníků, stakeholderů, veřejné moci, věřitelů, společný zájem věřitelů atd.).

Prameny právní úpravy

- Zákony:
- Zák. č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon
- Zák. č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích
- Zák. č. 191/2020 Sb., o zmírnění dopadů pandemie COVID-19

- Zák. č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích
- Zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Vyhlášky (nedůležité)
- Vyhl. č. 311/2007 Sb.,
- 312/2007 Sb.,
- 313/2007 Sb.,
- 314/2007 Sb.,
- 190/2017 Sb.,
- 191/2017 Sb.,
- 121/2019 Sb.,
- 193/2019 Sb.
- Prameny právní úpravy EU:
- Nařízení
 - Nařízení č. 2015/848/EU o insolvenčním řízení (přepracované znění)
- Judikatura SD EU

Variabilní nástroje obchodní politiky

Využití variabilních nástrojů obchodní politiky jako způsobu předcházení úpadku

- loajalita zákazníků
- 1. věrnostní systémy
- 2. kvalita poskytovaného zboží a služeb
- 3. zákaznický servis
- cenová strategie
- marketingové průzkumy

Oblasti

Právní formy

- Standardní právnické osoby,
- fyzická osoba podnikatel (živnostenské a neživnostenské podnikání) - pro obchodní korporace nerelevantní,
- formy podnikání bez právní subjektivity (příkladem může být svěrenský fond, či spolupráce prostřednictvím society).

Standardní právnické osoby

Rozlišujeme:

- veřejnoprávní osoby,
- soukromoprávní osoby.

V rámci tohoto předmětu jsou důležité pouze soukromoprávní právnické osoby, ty rozlišujeme na:

- soukromoprávní korporace - společenství osob:
- spolky,
- obchodní korporace:
 - obchodní společnosti:
 - evropská společnost,
 - a.s. - kapitálová společnost,
 - s.r.o - kapitálová společnost,
 - v.o.s. - osobní společnost,
 - komanditní společnost - osobní společnost.
 - družstva,
- fundace - společenství majetku:
- nadace,
- nadační fondy,
- ústavy (a přetrvávající o.p.s.) - společenství osob a majetku.

TODO: Přidat základní organizační strukturu

Organizační struktura pro soukromoprávní organizace, fundace a ústavy:

- spolek
- nejvyšší orgán: členská schůze,
- statutární orgán: kolektivní - výbor, nebo individuální - předseda,
- další možné orgány stanovené ve stanovách, například kontrolní a rozhodčí komise
- a.s.
- dualistický systém:
 - nejvyšší orgán: valná hromada,
 - statutární orgán: představenstvo,
 - kontrolní orgán: dozorčí rada,
- monistický systém:
 - nejvyšší orgán: valná hromada,
 - statutární orgán: správní rada a statutární ředitel
- s.r.o.
- nejvyšší orgán: valná hromada - všichni společníci,
- statutární orgán: jednatelé,
- kontrolní orgán: dozorčí rada
- v.o.s.
- statutární orgán: všichni společníci
- k.s.
- společníci:
 - komplementáři - ručí neomezeně, faktický statutární orgán
 - komanditisté - ručí do výše svého nesplaceného vkladu
- družstvo (SVJ):
- nejvyšší orgán: členská schůze,
- statutární orgán: představenstvo,

- kontrolní orgán: kontrolní komise
- nadace:
- statutární orgán: správní rada
- kontrolní orgán: dozorčí rada, nebo revizor
- nadační fond:
- statutární orgán: správní rada
- kontrolní orgán: revizor
- ústav:
- statutární orgán: ředitel ústavu,
- nejvyšší orgán: správní rada,
- kontrolní orgán: dozorčí rada
- o.p.s.
- statutární orgán: ředitel společnosti,
- nejvyšší orgán: správní rada,
- kontrolní orgán: dozorčí rada

Rozdíl mezi kapitálovou a osobní společností: společníci v osobní společnosti ručí za závazky společnosti z části, nebo celým svým majetkem, zatímco společníci v kapitálových společnostech ručí za závazky společnosti omezeně, standardně do výše vkladu.

Krom výše vytyčených formy právnických osob existuje mnoho dalších osob, které jsou dále upraveny v českém právním řádu, vzhledem k předmětu však nejsou důležité, několik příkladů zahrnuje:

- církev,
- náboženská společnost,
- evidovaná právnická osoba,
- společenství vlastníků jednotek
- družstvo etc.

Rozvedené příklady právnických osob je možné nalézt zde.

S ohledem na výše zmíněné právní formy podnikání se však podnikatel může rozhodnout operovat s rizikem prostřednictvím jedním z mnoha způsobu podnikání:

Formy podnikání můžeme dělit na:

1. individuální - například podnikatel FO,
2. sociální - societa dle OZ, združení, tichá společnost, tichý společník,
3. joint ventures,
4. osobní společnosti - v.o.s., k.s.,
5. kapitálové společnosti - s.r.o., a.s.,
6. fundace - nadace a nadační fond

Podnikání prostřednictvím variabilních nástrojů

Jaké druhy jsou druhy podnikání, respektive osob, které by se na podnikání mohli podílet jsme si shrnuli výše. Krom samotné právní formy, pod kterou bude subjekt podnikat je dále potřeba se rozhodnout, jakou formou bude podnikat, respektive participovat na ekonomické činnosti své, nebo jiného subjektu.

Základní způsobem může být podnikání individuální, a to jak ve formě podnikání jako fyzická osoba, tak i ve formě právnické osoby (pro tento příklad nebudeme uvažovat jiné formy podnikání). Individuální podnikání by tedy zahrnovalo klasické způsoby podnikání upravené v zákoně, tedy například založení s.r.o., založení a.s., založení v.o.s a započtení podnikání - tyto formy jsou považované za individuální, ačkoli zákon stanovuje specifické případy, kdy musí být zakladatelů více (například osobní společnost komanditní - minimálně 2), přesto se však jedná do určité míry o individuální podnikání, nebož ekonomická činnost se váže přímo na subjekt, prostřednictvím kterého se podniká. Podniká se tedy přímo.

Rizika, ale i benefity se v tomto případě vážou přímo na subjekt - v případě provedeného záměru je tak zisk standardně vyšší, ale jsou standardně vyšší i rizika. Stejně tak začít s businesssem individuálně může být složitější.

Krom individuálního podnikání, tak existuje spousta jiných forem, prostřednictvím kterých může subjekt participovat na ekonomické činnosti.

Pojem residuálního vlastníka

Jedná se o stratifikaci vlastnictví:

Rozlišujeme:

1. Formálního vlastníka - jedná se o konečného vlastníka, standardně někoho, kdo je zapsán v registru - společník,
2. Faktického vlastníka - jedná se o správce, tedy o někoho, kdo se reálně stará o fungování subjektu (například zastoupení, prokura) - může zde vznikat zásadní problém vlastníka (formální vlastník) a správce (faktický vlastník),
3. Residuálního (ekonomického) vlastníka - vlastník, kterému náleží užitek ze subjektu, standardně jím je formální vlastník, pokud má však subjekt dluhy, stávají se ekonomickými vlastníky věřitelé - toto má zásadní dopad do insolvenčního řízení, kdy po vyhlášení úpadku (fakticky i před ním) se stávají ekonomickými vlastníky přihlášení věřitelé.

Příklad:

Akciová společnost:

- formální vlastník: nejvyšší orgán - valná hromada,
- faktický vlastník: statutární orgán - představenstvo - správce,
- residuální (ekonomický) vlastník:
- v běžném případě formální vlastníci - dividenda,
- při předlužení - věřitelé - například banka.

Zájmy zainteresovaných subjektů (viz stratifikace vlastnictví)

Rozlišujeme mezi zájmy:

- Společníků (Shareholderů - vlastní share, zájem na výkonu společnosti především kvůli zhodnocení jeho majetku)
- Stakeholderů (Zájem na výkon společnosti i pro ostatní důvody, než zhodnocení jejího majetku)
- vnitřních stakeholderů - subjekty uvnitř subjektu - zaměstnanci, manažeři a samotní shareholdeři,
- vnějších stakeholderů - subjekty mimo subjektu - investoři, věřitelé, zákazníci (odběratelé), dodavatelé, lidé žijící v okolí subjektu etc.
- Orgánů veřejné moci
- Věřitelů
- jednotlivých věřitelů
- společným zájmem věřitelů (viz otázka číslo 2 a základní pojmy)

Test insolvency

Doslovná povinnost aplikace testu insolvency vyplývá pouze z § 40 zákona o obchodních korporacích (dále jen ZOK) v rámci distribuce majetku společnosti, avšak ZOK předpokládá jeho užití i v rámci běžné podnikatelské činnosti, a to v rámci povinnosti statutárního orgánu odvracet úpadek společnosti. Statutární orgán má povinnost aplikovat test insolvency ve stanovených případech (například při rozdělení zisku, pokud společnosti hrozí úpadek - povinnost podat insolvenční návrh atd.).

Test insolvency má dvě složky (viz účetní závěrka - rozvaha, výkaz zisku a ztrát, přehled o peněžních tocích - cash flow, přehled o změnách vlastního kapitálu, příloha k účetní závěrce):

1. Test předlužení (rozvahový test)
2. Test likvidity

Rozvahový test

Otázka 2

Motivace a očekávání při správě korporace a ex ante význam insolvenčního práva (existence hrozícího úpadku, hospodářské nedostatečnosti, moratoria, zajištění apod.).

Motivace a očekávání při správě korporace

Ex ante význam insolvenčního práva

Co je insolvenční právo?

Otázku poskytuje §1 Předmět úpravy:

Tento zákon upravuje

- a) řešení úpadku a hrozícího úpadku dlužníka soudním řízením některým ze stanovených způsobů tak, aby došlo k uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužnickým úpadkem nebo hrozícím úpadkem a k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení dlužnických věřitelů,
- b) oddlužení dlužníka.

Subsidiárně je možné použít občanský soudní řád a zákon o zvláštních řízeních soudních.

Věcnou příslušnost mají krajské soudy.

Místní příslušností je obecně místní soud dlužníka.

Základní pojmy pro pochopení insolvenčního práva:

- insolvenční řízení (insolvency): soudní řízení - předmět je dlužníkův úpadek, nebo hrozící úpadek a způsob jeho řešení,
- insolvenční soud: soud u kterého probíhá insolvenční řízení,
- insolvenční návrh: jedná se o návrh na zahájení insolvenčního řízení podaný soudu,
- incidenční spor: spor v rámci insolvenčního řízení podle zákona, projednává ho insolvenční soud,
- majetková podstata: majetek dlužníka určený k uspokojení věřitelů,
- osoba s dispozičními oprávněními: osoba oprávněná nakládat s majetkovou podstatou,
- zajištěný věřitel: věřitel jehož pohledávka je zajištěna majetkem, který spadá do majetkové podstaty
- přihláška pohledávky: procesní úkon přihlášení pohledávky do insolvenčního řízení
- insolvenční rejstřík: rejstřík obsahující údaje podle insolvenčního zákona, vede ho příslušný rejstříkový soud - krajský,
- společný zájem věřitelů: zájem věřitelů nadřazený jejich individuálním zájmům,
- finanční instituce: banky etc., stanovené zákonem.

Co je to úpadek, kdy je dlužník v úpadku?

Aby mohl soud rozhodnout o způsobu úpadku v insolvenční řízení rozhoduje soud, zda je dlužník v **úpadku**, být v úpadku je tedy základní prerekvizitou pro to, aby mohl soud rozhodnout o způsobu úpadku.

Existují dvě, respektive tři formy úpadku:

- platební neschopnost - FO, PO, podnikatel, - jedná se o test insolvence, test cash flow
- více věřitelů,
- **peněžitě** závazky více než 30 dní po splatnosti,
- tyto závazky není schopen plnit (tento bod je fingován, viz bod níže) - pokud se jedná o podnikatele, neplatí, že není schopen plnit své závazky, jestliže rozdíl mezi výší jeho splatných peněžitých závazků a výší jeho disponibilních prostředků - mezera krití, je nižší než jedna desetina - buď současně, nebo výhledově,
- předlužení - PO, FO podnikatel, - jedná se o test předlužení, rozvahový test
- více věřitelů,
- souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku - hodnotí se i vzhledem k budoucímu vývoji majetku,
- hrozící úpadek,
- lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků.

Platební neschopnost, fingování neschopnosti plnit

O platební neschopnost se jedná jestliže dlužník:

- zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo
- je neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti, nebo
- není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo
- nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1, kterou mu uložil insolvenční soud.

Způsoby řešení úpadku

Způsoby řešení úpadků jsou tři druhy, **sanační** a **likvidační** a **zvláštní způsoby řešení úpadku** - vyhláshuje se rozhodnutím ve formě usnesení, přičemž opravné prostředky nejsou standardně přípustné, pokud zákon nestanoví jinak:

- sanační:
- oddlužení,
- reorganizace,

- likvidační,
- konkurz a
- zvláštní způsoby řešení úpadku,
- nepatrný konkurz,
- úpadek.

Zásady insolvenčního práva

- Spravedlivé vyrovnání (zákaz nespravedlivého poškození, nebo zvýhodnění kteréhokoliv z věřitelů),
- rychlost,
- hospodárnost,
- co nejvyšší uspokojení věřitelů,
- rovnost věřitelů,
- nemožnost omezení práv nabytých v dobré víře,
- zákaz jednání vedoucího k uspokojení pohledávek mimo insolvenční zákon, ledaže to povoluje zákon,
- jednotnost - další insolvenční návrh - přistoupení k řízení.

Výjimky z působnosti zákona

- stát,
- územní samosprávný celek,
- ČNB,
- VZP,
- Garanční systém finančního trhu a jím spravované fondy,
- Garanční fondy obchodníků se cennými papíry,
- veřejnou VŠ,
- PO pokud se stát, nebo ÚSC před zahájením IZ zaručil za její dluhy, nebo její dluhy převzal,
- finanční instituce po dobu co mají licenci,
- zdravotní pojišťovnu zřízenou podle zvláštního předpisu po dobu co mají licenci,
- politickou stranu nebo hnutí v době voleb.

Procesní subjekty:

Procesními subjekty podle tohoto zákona jsou:

1. insolvenční soud,
2. dlužník (účastníci řízení, vedlejší účastenství je přípustné),
3. věřitelé, kteří uplatňují svá práva vůči dlužníku,
4. insolvenční správce, popřípadě další správce,

5. státní zastupitelství, které vstoupilo do insolvenčního řízení nebo do incidenčního sporu, a
6. likvidátor dlužníka.

Úvěrové financování

Insolvenční správce může pro udržení nebo obnovení provozu podniku, který je součástí majetkové podstaty, uzavřít za obvyklých obchodních podmínek smlouvy o úvěru a smlouvy obdobné, jakož i smlouvy na dodávky energií¹¹⁾ a surovin, včetně smluv o zajištění splnění těchto smluv (dále jen “úvěrové financování”).

Věřitelské orgány

- schůze věřitelů - nejvyšší orgán věřitelů,
- věřitelský výbor - pokud je přihlášených více než 50 věřitelů - věřitelská schůze stanovuje, jaké má působnost (má i zákonem stanovenou působnost), a jakou působnost vyhrazuje sama sobě,
- zástupce věřitelů - není-li volba věřitelského výboru povinná, může být zvolen, ustanovení o věřitelském výboru na něj platí obdobně - ustanovuje se v rámci nepatrného konkurzu.

Průběh insolvence

- Lze zahájit pouze na návrh, zahajuje se dnem kdy dojde návrh na zahájení insolvenčního řízení pokud ho podává dlužník a chce dosáhnout odloužení, musí rovněž připojit návrh na oddlužení.
- Návrh může podat dlužník, nebo věřitel, jde-li o hrozící úpadek, může jej podat pouze dlužník.
- Dlužník (popřípadě zákonní zástupci dlužníka, jeho statutární orgán a likvidátor), který je právnickou osobou nebo fyzickou osobou - podnikatelem, je povinen podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležité pečlivosti měl dozvědět o svém úpadku. Tuto povinnost má i tehdy, byl-li pravomocně zastaven výkon rozhodnutí prodejem jeho podniku nebo exekuce podle zvláštního právního předpisu⁴⁾ proto, že cena majetku náležejícího k podniku nepřevyšuje výši závazků náležejících k podniku; to neplatí, má-li dlužník ještě jiný podnik.
- Pokud osoba, která měla podat návrh (viz přechozí bod) takto neučinila, odpovídá věřiteli za škodu nebo jinou újmu, kterou způsobí porušením této povinnosti - lze se jí zprostit (pokud by porušení nemělo vliv na konečný rozsah částky vydané k uspokojení věřitelů, nebo že tuto povinnost nesplnila vzhledem ke skutečnostem, které nastaly nezávisle na její vůli a které nemohla odvrátit ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze po ní spravedlivě požadovat).

Soud může návrh posoudit v takzvaném **předběžném posouzení insolvenčního návrhu podaného věřitelem**, ten se nemusí okamžitě zveřejňovat v insolvenčním rejstříku (například v případě podezření na šikanózní podání).

Pokud se nejedná o bod výše, uveřejní insolvenční soud oznámení o zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku.

Navrhovatel (věřitel) musí složit zálohu na náklady insolvenčního řízení.

Účinky spojené se zahájením řízení

- pohledávky nemohou být uplatněny žalobou, lze-li je uplatnit přihláškou,
- uplatnění ráva ze zajištění podléhá podmínkám zákonu,
- výkon rozhodnutí či exekuci lze nařídit nebo zahájit, nelze ji však provést (mimo případy stanovené zákonem),
- nakládání s majetkovou podstatou (podstatné změny) - mimo zákonem stanovené výjimky,
- soud může rozhodnout o předběžném opatření - například dodatečné omezení dlužníka v dispozici s majetkem náležejícím do majetkové podstaty,
- a další body.

Moratorium

Dlužník, který je podnikatelem, může do 7 dnů od podání insolvenčního návrhu, a jde-li o insolvenční návrh věřitele, do 15 dnů od jeho doručení insolvenčním soudem, navrhnout insolvenčnímu soudu vyhlášení moratoria; toto právo nemá právnická osoba v likvidaci.

Moratorium je účinné od okamžiku zveřejnění rozhodnutí o jeho vyhlášení v insolvenčním rejstříku a trvá po dobu uvedenou v návrhu na moratorium, nejdéle však 3 měsíce.

Insolvenční soud může na návrh dlužníka prodloužit moratorium nejdéle o 30 dnů, jestliže dlužník k takovému návrhu připojí ke dni podání návrhu aktualizovaný seznam závazků a písemné prohlášení většiny jeho věřitelů, počítané podle výše jejich pohledávek, že s prodloužením moratoria souhlasí; podpisy věřitelů na tomto prohlášení musí být úředně ověřeny.

Po dobu trvání moratoria nelze vydat rozhodnutí o úpadku.

Není-li dále stanoveno jinak, po dobu trvání moratoria zůstávají zachovány účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení.

Účinky moratoria:

1. Závazky bezprostředně souvisící se zachováním provozu podniku vzniklé v posledních 30 dnech před vyhlášením moratoria nebo po něm je dlužník po dobu trvání moratoria oprávněn hradit přednostně před dříve splatnými závazky.

2. Smlouvy na dodávky energií a surovin, jakož i další smlouvy o dodávkách zboží a služeb, které ke dni vyhlášení moratoria trvaly alespoň po dobu 3 měsíců, nemůže druhý účastník smlouvy po dobu trvání moratoria vypovědět nebo od nich odstoupit pro prodlení dlužníka s placením úhrady za zboží nebo služby, ke kterému došlo před vyhlášením moratoria, nebo pro zhoršení majetkové situace dlužníka, hradí-li dlužník na základě těchto smluv řádně a včas alespoň závazky podle odstavce 1.
3. Započtení vzájemných pohledávek dlužníka a věřitele není po dobu trvání moratoria přípustné, ledaže insolvenční soud určí jinak předběžným opatřením. To platí i tehdy, jestliže zákonné podmínky tohoto započtení byly splněny před vyhlášením moratoria.

Rozhodnutí o úpadku

Insolvenční soud vydá rozhodnutí o úpadku, je-li osvědčením nebo dokazováním zjištěno, že dlužník je v úpadku nebo že mu úpadek hrozí.

Účinky spojené s rozhodnutím o úpadku

- předběžná opatření trvají, soud je však může změnit,
- započtení je upraveno pravidly zákony,
- přerušují se zákonem stanovené druhy řízení,
- zakazuje se vydat rozhodnutí ve stanovených druzích řízení, jako například v rozhodčím řízení,
- nelze zahájit nová řízení týkající se pohledávek a jiných práv týkajících se majetkové podstaty dlužníka,
- nelze nařídit a zahájit výkon rozhodnutí, nebo exekuci,
- odvolání je přípusté jenom ze strany dlužníka, pokud návrh podal věřitel.

Jiná rozhodnutí o insolvenčním návrhu

Mimo zahájení řízení a rozhodnutí o úpadku je možné:

Jinými rozhodnutími o insolvenčním návrhu jsou

- odmítnutí insolvenčního návrhu pro vady nebo pro zjevnou bezdůvodnost,
- zastavení řízení pro nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit nebo který se nepodařilo odstranit, nebo pro zpětvzetí insolvenčního návrhu,
- zamítnutí insolvenčního návrhu (rozhodnutí o tom, že dlužník není v úpadku).

Stanovení způsobů řešení úpadku

1. Insolvenční soud spojí s rozhodnutím o úpadku rozhodnutí o prohlášení konkursu, je-li dlužníkem osoba, u které tento zákon vylučuje řešení úpadku reorganizací nebo oddlužením.

2. Jestliže dlužník společně s insolvenčním návrhem, ve kterém jako způsob řešení úpadku navrhuje reorganizaci, předloží reorganizační plán přijatý alespoň polovinou všech zajištěných věřitelů, počítanou podle výše jejich pohledávek, a alespoň polovinou všech nezajištěných věřitelů, počítanou podle výše pohledávek, spojí insolvenční soud s rozhodnutím o úpadku i rozhodnutí o způsobu řešení úpadku.
3. Jestliže dlužník společně s insolvenčním návrhem podá návrh na povolení oddlužení, spojí insolvenční soud s rozhodnutím o úpadku i rozhodnutí o způsobu řešení úpadku.

Uspokojování pohledávek a druhy pohledávek

Věřitelé, kteří své pohledávky uplatňují podáním přihlášky, se uspokojují v závislosti na způsobu řešení úpadku, a to rozvrhem při konkursu, plněním reorganizačního plánu při reorganizaci nebo plněním při oddlužení, nestanoví-li zákon jinak.

Druhy:

- přihlášené pohledávky,
- pohledávky za majetkovou podstatou - například náhrady a odměny,
- pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou - například výživné.

Insolvenční zákon rozlišuje další druhy, jako je zajištěná, nezajištěná, podřízená etc. ty v této části nejsou tak důležité, jejich popis bude v poslední části této otázky viz Slovníček insolvenčních pojmů.

Přihlášení pohledávek a jejich uspokojení

Věřitelé podávají přihlášky pohledávek u insolvenčního soudu od zahájení insolvenčního řízení až do uplynutí lhůty stanovené rozhodnutím o úpadku. K přihláškám, které jsou podány později, insolvenční soud nepřihlíží a takto uplatněné pohledávky se v insolvenčním řízení neuspokojují.

Lze přihlásit i nesplatné pohledávky, ty se stávají splatnými.

Příslušenstvím pohledávky pak jsou vždy úroky, úroky z prodlení a náklady spojené s jejím uplatněním. Např. smluvní pokuta tedy příslušenstvím pohledávky není.

Při plnění závazku věřiteli se nejdříve se započítává na jistinu, potom na úroky, potom na úroky z prodlení a až potom na náklady spojené s uplatněním pohledávky.

Veškeré příslušenství je součástí pohledávky, v insolvenčním řízení se však neuspokojuje příslušenství pohledávky, které vznikly až po rozhodnutí o úpadku. Pohledávka se však stále může úročit ve sjednané výši, tento úrok však není možné uspokojit v rámci insolvenčního řízení jak jsem psal výše.

Přezkum pohledávek

Insolvenční správce přezkoumá podané přihlášky pohledávek zejména podle přiložených dokladů a podle účetnictví dlužníka nebo jeho evidence vedené podle zvláštního právního předpisu. Dále vyzve dlužníka, aby se k přihlášeným pohledávkám vyjádřil. Je-li to třeba, provede o pohledávkách nezbytná šetření s tím, že využije součinnosti orgánů, které mu ji jsou povinny poskytnout - může započít **přezkumné jednání** - pohledávky lze popřít co do pravosti, výše, pořadí - soud buď vyhoví, nebo ne.

Insolvenční správce rovněž sestaví seznam pohledávek.

Způsoby řešení úpadku detailně

Konkurs:

Konkurs je způsob řešení úpadku spočívající v tom, že na základě rozhodnutí o prohlášení konkursu jsou zjištěné pohledávky věřitelů zásadně poměrně uspokojeny z výnosu zpeněžení majetkové podstaty s tím, že neuspokojené pohledávky nebo jejich části nezanikají, pokud zákon nestanoví jinak.

Účinky prohlášení konkursu nastávají okamžikem zveřejnění rozhodnutí o prohlášení konkursu v insolvenčním rejstříku.

Prohlášením konkursu se přerušuje likvidace právnické osoby, končí nucená správa, a pokud insolvenční soud nerozhodne jinak, zaniká předběžné opatření, bylo-li nařízeno.

Prohlášením konkursu přechází na insolvenčního správce oprávnění nakládat s majetkovou podstatou, jakož i výkon práv a plnění povinností, které přísluší dlužníku, pokud souvisí s majetkovou podstatou. Insolvenční správce vykonává zejména akcionářská práva spojená s akciemi zahrnutými do majetkové podstaty, rozhoduje o obchodním tajemství a jiné mlčenlivosti, vystupuje vůči dlužníkovým zaměstnancům jako zaměstnavatel, zajišťuje provoz dlužníkovy podniku, vedení účetnictví a plnění daňových povinností.

Dlužníkovi věřitelé mohou po prohlášení konkursu svá práva uplatnit jen způsobem a za podmínek stanovených tímto zákonem; to platí i pro ty věřitele, kteří se nestali účastníky insolvenčního řízení.

Nesplacené pohledávky proti dlužníku se prohlášením konkursu považují za splatné, nestanoví-li zákon jinak.

V závěru zpeněžení majetkové podstaty insolvenční správce předloží insolvenčnímu soudu konečnou zprávu (konečná zpráva insolvenčního správce musí podat celkovou charakteristiku jeho činnosti s vyčíslením jejích finančních výsledků, například seznam pohledávek) a rozvrh (v jakém pořadí se uspokojují pohledávky).

Konkurs může být rovněž ze zákonem stanovených důvodů **zrušen**.

Nepatrný konkurz:

O nepatrný konkurz se jedná v případě, kdy:

- dlužníkem je fyzická osoba, která není podnikatelem, nebo,
- nebyl zjištěn celkový obrát dlužníka podle zvláštního právního předpisu⁴⁶⁾ za poslední účetní období předcházející prohlášení konkursu přesahující 2 000 000 Kč a dlužník nemá více než 50 věřitelů.

Jsou tady mírné odchylky, například se nemusí stanovovat věitelský výbor, ale může se stanovit zástupce věřitelů.

Další odchylky jsou stanoveny v zákoně, není-li to v rozporu s rozhodnutím schůze věřitelů, insolvenční soud může pro nepatrný konkurz stanovit i další odchylky od zákona.

Reorganizace:

Reorganizací se rozumí zpravidla postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníkovu podniku, zajištěné opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto podniku podle insolvenčním soudem schváleného reorganizačního plánu s průběžnou kontrolou jeho plnění ze strany věřitelů.

Reorganizací lze řešit úpadek nebo hrozící úpadek dlužníka, který je podnikatelem; reorganizace se týká jeho podniku.

Reorganizace není přípustná, je-li dlužníkem právnická osoba v likvidaci, obchodník s cennými papíry nebo osoba oprávněná k obchodování na komoditní burze podle zvláštního právního předpisu.

Reorganizace je přípustná, jestliže celkový roční úhrn čistého obrátu dlužníka podle zvláštního právního předpisu⁴⁶⁾ za poslední účetní období předcházející insolvenčnímu návrhu dosáhl alespoň částku 50000000 Kč, nebo zaměstnává-li dlužník nejméně 50 zaměstnanců v pracovním poměru; ustanovení odstavce 3 tím není dotčeno.

Jestliže dlužník společně s insolvenčním návrhem nebo nejpozději do rozhodnutí o úpadku předložil insolvenčnímu soudu reorganizační plán přijatý alespoň polovinou všech zajištěných věřitelů počítanou podle výše jejich pohledávek a alespoň polovinou všech nezajištěných věřitelů počítanou podle výše pohledávek, omezení podle odstavce 4 se nepoužije.

Osobou oprávněnou podat návrh na povolení reorganizace je dlužník nebo přihlášený věřitel.

Osoba, která podala návrh na povolení reorganizace, jej může vzít zpět do doby, než insolvenční soud reorganizaci povolí nebo o podaném návrhu jinak rozhodne.

Návrh na povolení reorganizace podaný věřitelem musí schválit schůze věřitelů; učiní tak po zprávě insolvenčního správce o hospodářské situaci dlužníka.

Insolvenční soud zamítne návrh na povolení reorganizace,

1. lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že jím je sledován nepoctivý záměr, nebo
2. který znovu podala osoba, o jejímž návrhu na povolení reorganizace bylo již dříve rozhodnuto, anebo
3. který podal věřitel, jestliže jej neschválí schůze věřitelů.

Insolvenční správce vykonává dohled nad činností dlužníka s dispozičními oprávněními, pokračuje ve zjišťování majetkové podstaty a jejím soupisu, vede incidenční spory, sestavuje a doplňuje seznam věřitelů a podává zprávy věřitelskému výboru. Kromě toho plní i další úkoly a provádí další činnosti, které mu uložil insolvenční soud.

Nestanoví-li tento zákon jinak, rozhodnutím o povolení reorganizace se pozastavuje výkon funkce valné hromady nebo členské schůze dlužníka a místo valné hromady nebo členské schůze dlužníka rozhoduje v její působnosti insolvenční správce.

Společně s návrhem na reorganizaci musí být předložen reorganizační plán a reorganizační zpráva (přednostní právo pro sestavení reorganizačního plánu má dlužník, ale může ho navrhnout i věřitel).

Reorganizační plán vymezuje právní postavení dotčených osob v důsledku povolené reorganizace, a to na základě opatření sledujících ozdravení provozu dlužníkovy podniku a uspořádání vzájemných vztahů mezi dlužníkem a jeho věřiteli.

Reorganizační plán je účinný, jakmile rozhodnutí o jeho schválení nabylo právní moci, nebyla-li reorganizačním plánem jeho účinnost odložena na pozdější dobu nebo nerozhodl-li o jeho pozdější účinnosti insolvenční soud.

Reorganizace může skončit úspěšně, může být zrušena, nebo může být přeměněna v konkurz.

Úpadek finančních institucí:

Ustanovení tohoto dílu zpracovávají příslušné předpisy Evropských společenství⁵¹⁾ a použijí se na úpadek:

- banky a spořitelního a úvěrového družstva poté, kdy zanikla licence nebo povolení podle zvláštních právních předpisů upravujících jejich činnost,
- zahraniční banky podnikající na území České republiky na základě jednotné licence podle zvláštního právního předpisu⁵²⁾,
- pobočky zahraniční banky jiné než uvedené v písmenu b),
- obchodníka s cennými papíry,
- zahraničního obchodníka s cennými papíry poskytujícího investiční služby na území České republiky na základě povolení podle zákona upravujícího podnikání na kapitálovém trhu⁶²⁾,
- pobočky zahraničního obchodníka s cennými papíry jiného než uvedeného v písmenu e),

- povinných osob podle § 3 písm. b) a c) zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu.

v rámci tohoto předmětu to není tak důležité, ponechávám zde tedy pouze toto základní info.

Oddlužení:

Dlužník může insolvenčnímu soudu navrhnout, aby jeho úpadek nebo jeho hrozící úpadek řešil oddlužením, jde-li o

1. právnickou osobu, která podle zákona není považována za podnikatele a současně nemá dluhy z podnikání, nebo
2. fyzickou osobu.

Dluh z podnikání nebrání řešení dlužníkovy úpadku nebo hrozícího úpadku oddlužením, jestliže

1. s tím souhlasí věřitel, o jehož pohledávku jde; platí, že věřitel souhlasí, pokud nejpozději spolu s přihláškou své pohledávky výslovně nesdělí, že s řešením úpadku oddlužením nesouhlasí, a toto své stanovisko odůvodní, nebo
2. jde o pohledávku věřitele, která zůstala neuspokojena po skončení insolvenčního řízení, ve kterém insolvenční soud zrušil konkurs na majetek dlužníka podle § 308 odst. 1 písm. c) nebo d), anebo
3. jde o pohledávku zajištěného věřitele.

Jiná osoba než dlužník není oprávněna návrh na povolení oddlužení podat.

Návrh na oddlužení může podat pouze:

- advokát, notář, soudní exekutor, insolvenční správce
- akreditovanou osobou - akreditována ministerstvem,
- dlužník pokud má magisterský titul v oblasti ekonomie nebo práva.

Insolvenční soud může zamítnout návrh na oddlužení ze zákonem vymezených důvodů, například:

- že jím je sledován nepoctivý záměr, nebo
- v posledních 5 letech před podáním insolvenčního návrhu byl návrh dlužníka na povolení oddlužení pravomocně zamítnut z důvodu, že je jím sledován nepoctivý záměr etc.

Jestliže insolvenční soud návrh na povolení oddlužení odmítne, vezme na vědomí jeho zpětvzetí nebo jej zamítne, může současně rozhodnout o způsobu řešení dlužníkovy úpadku konkursem v případě zákonem vymezených situací. Insolvenční soud samozřejmě může rovněž rozhodnout o schválení oddlužení.

Oddlužení lze provést zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.

1. Při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty se postupuje obdobně podle ustanovení o zpeněžení majetkové podstaty v konkursu a zpeněžení ma-

jetkové podstaty při oddlužení má tytéž účinky jako zpeněžení majetkové podstaty v konkursu. Není-li dále stanoveno jinak, při tomto způsobu oddlužení do majetkové podstaty nenáleží majetek, který dlužník nabyl v průběhu insolvenčního řízení poté, co nastaly účinky schválení oddlužení. Zajištění věřitelé se uspokojují jen z výtěžku zpeněžení zajištění.

2. Při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty je dlužník povinen vydat insolvenčnímu správci majetek náležející do majetkové podstaty ke zpeněžení postupem obdobným podle ustanovení o zpeněžení majetkové podstaty v konkursu a dále do doby podání zprávy o splnění oddlužení měsíčně splácet nezajištěným věřitelům ze svých příjmů částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky.

Insolvenční správce předává zprávu pro oddlužení.

Dlužník má po dobu probíhajícího oddlužení mnoho zákonem stanovených povinností, například:

- vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost a v případě, že je nezaměstnaný, o získání příjmu usilovat; nesmí rovněž odmítat splnitelnou možnost si příjmem obstarat etc.

Pokud by tyto podmínky neplnil, může soud přistoupit až ke zrušení schváleného oddlužení a přeměnit ho v konkurz (v konkurzu nezanikají neuspokojené pohledávky).

Oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty je splněno, jestliže

1. dlužník splatil nezajištěným věřitelům jejich pohledávky v plné výši,
2. dlužník v době 3 let od schválení oddlužení splatil nezajištěným věřitelům alespoň 60 % jejich pohledávek,
3. po dobu 5 let od schválení oddlužení nebylo dlužníku oddlužení zrušeno a dlužník neporušil svou povinnost vynaložit veškeré úsilí, které po něm bylo možno spravedlivě požadovat, k plnému uspokojení pohledávek svých věřitelů; má se za to, že tuto povinnost neporušil, jestliže v této době splatil nezajištěným věřitelům alespoň 30 % jejich pohledávek.

Insolvenční rejstřík:

1. Insolvenční rejstřík je informačním systémem veřejné správy, jehož správcem je Ministerstvo spravedlnosti (dále jen “ministerstvo”).
2. Insolvenční rejstřík obsahuje seznam insolvenčních správců, seznam dlužníků a insolvenční spisy. Pro každého dlužníka se vede jeden insolvenční spis.
3. Insolvenční rejstřík je veřejně přístupný, s výjimkou údajů, o kterých tak stanoví tento zákon. Každý má právo do něj nahlížet a pořizovat si z něj

kopie a výpisy. Soudce insolvenčního soudu má přístup ke všem údajům vedeným v insolvenčním rejstříku.

4. Na žádost vydá ministerstvo nebo insolvenční soud úředně ověřený výstup z informačního systému veřejné správy obsahující údaje z insolvenčního rejstříku nebo informaci o tom, že požadovaný údaj není veden v insolvenčním rejstříku.

Slovníček insolvenčních pojmů (extenze základních pojmů)

Tento slovníček obsahuje nejdůležitější pojmy, které se nevešly do bodů sepsaných výše:

- **insolvenční správce:** Insolvenční správce představuje administrátora celého insolvenčního řízení. Insolvenční správce sepisuje majetek dlužníka, za určitých okolností na něho přechází právo s tímto majetkem disponovat, přezkoumává přihlášené pohledávky a případně je popírá, uspokojuje věřitele a vykonává další činnosti, které mu ukládá insolvenční zákon.
- **konečná zpráva:** Konečná zpráva je termín, který insolvenční zákon používá v souvislosti s řešením úpadku konkurzem. Konečnou zprávu předkládá insolvenční správce na elektronickém formuláři soudu v závěru zpeněžení majetku dlužníka a musí obsahovat celkovou charakteristiku jeho činnosti a finanční výsledky (zjm. přehled výdajů vynaložených na správu majetku dlužníka, přehled zpeněžení majetkové podstaty a údaje o výtěžku).
- **Lhůta pro podání přihlášky:** Je důležité vědět, že věřitel si musí do insolvenčního řízení přihlásit svou pohledávku v určené lhůtě, která pro řízení, ve kterých byl úpadek dlužníka zjištěn po 1. 6. 2019, činí 2 měsíce bez ohledu na způsob řešení úpadku. Lhůta začíná běžet zveřejněním rozhodnutí o úpadku v insolvenčním rejstříku a následkem jejího zmeškání je neuspokojování pohledávky v rámci insolvenčního řízení a současně nemožnost ji po dobu insolvenčního řízení uplatnit vůči dlužníkovi jiným způsobem. Soud nemůže zmeškání lhůty prominout. Lhůta k uplatnění pohledávky je procesní lhůtou, což znamená, že je třeba nejpozději poslední den lhůty přihlášku odevzdat na poště k doručení soudu.
- **Návrh na povolení oddlužení:** Návrh na povolení oddlužení je návrhem na konkrétní způsob řešení úpadku a může být podán pouze dlužníkem. Podrobnosti o tom, jak se liší od insolvenčního návrhu, kdo ho smí za dlužníka sepsat a podat a za jakou odměnu a co musí obsahovat, naleznete v sekci Sepisovatelé návrhů.
- **Nezajištěný věřitel:** Jako nezajištěný věřitel se označuje osoba, jejíž pohledávka vůči insolvenčnímu dlužníkovi není zajištěna (tedy není podpořena např. zástavním právem), jedná se tedy o nezajištěnou pohledávku.
- **Pohledávka nezajištěná:** V zákoně je vysvětlen pouze termín „zajištěná pohledávka,“. Nezajištěná pohledávka představuje její protipól, tedy pohledávku, která není zajištěna majetkem, který náleží do majetkové

podstaty dlužníka. V praxi je většina pohledávek nezajištěná.

- **Pohledávka podmíněná:** Pojem „podmíněná pohledávka“ označuje takovou pohledávku, jejíž vznik, změna nebo zánik je vázána na určitou podmínku. Takovou podmínkou může být např. situace, kdy má dlužník ručitele – svou pohledávku, jejíž existence závisí na tom, zda bude věřiteli plnit místo dlužníka nebo ne, si ručitel může přihlásit do insolvenčního řízení jako pohledávku podmíněnou.
- **Pohledávka podřízená:** Zákon definuje podřízenou pohledávku jako pohledávku, která má být uspokojena až po uspokojení jiné pohledávky (resp. všech pohledávek dlužníka). V žebříčku pohledávek je tato skupina na posledním místě, je tak velmi pravděpodobné, že v insolvenčním řízení nebudou zaplaceny. Př. pohledávky společníků, které vyplývají z jejich účasti ve společnosti, nebo nadměrné příslušenství.
- **Pohledávka vykonatelná:** Vykonatelná pohledávka je taková pohledávka, jejíž splnění si může věřitel vynutit prostřednictvím soudního výkonu rozhodnutí nebo exekuce.
- **Pohledávka vyloučená z uspokojení v insolvenčním řízení:** V insolvenčním řízení nalezneme skupinu pohledávek, které dlužník vůbec nemá povinnost platit – pohledávky vyloučené z uspokojení v insolvenčním řízení. Neznamena to však, že by byla nějak zpochybněna jejich existence, nejedná se o pohledávky popřené

Mezi vyloučené pohledávky patří:

- úroky, které se staly splatné až po rozhodnutí o úpadku
- náklady, které účastníkům vznikly účastí v insolvenčním řízení – př. odměna advokáta.
- **Pohledávka zajištěná:** Jedná se o pohledávky, které jsou zajištěny majetkem náležejícím do majetkové podstaty dlužníka. Zajištění zjednodušeně představuje posílení postavení věřitele (tzv. zajištěného věřitele), který může v případě, že dlužník nezaplatí, získat peníze jinou cestou, a to prodejem předmětu zajištění. V insolvenčním řízení se za zajištění považuje zástavní právo (např. hypotéka), zadržovací právo (právo legálně nevydat cizí věc, dokud není splněn dluh) či zajišťovací převod práva (dlužník na věřitele dočasně převede nějaké své majetkové právo a teprve pokud nesplní, stává se věřitel vlastníkem).